

กระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
COMMUNITY ENTERPRISES NETWORKING PROCESS OF
RAIKHING SUB-DISTRICT SAMPHRAN DISTRICT
NAKHONPATHOM PROVINCE

ณัชชา ณัฐโชติกิน

Natcha Natthachotphakhin

อนุวัติ กระสังข์

Anuwat Krasang

เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

Kiettsak Suklueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : wan.252526@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือของสมาชิกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.967 จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 180 คน จากประชากรทั้งหมด 324 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คนแบบตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนของตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดการผลักดันในการสร้างคนรุ่นใหม่ สมาชิกยังขาดองค์ความรู้ในการดำเนินการ ไม่มีแหล่งเงินทุนเพื่อมาสนับสนุน สถานที่ดำเนินงานเป็นพื้นที่เอกชนทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ และยังมีการเปลี่ยนผังเมืองจาก

ที่ดินประเภทการเกษตรเป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมทำให้เกิดมลพิษ สภาพภูมิอากาศปัจจุบัน แปรปรวนส่งผลให้การติดผลผลิตน้อยลง ตลอดจนขาดการยกระดับผลิตภัณฑ์เดิมของชุมชน เพื่อพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ทำให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ชุมชนลดลง ข้อเสนอแนะ คือ สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน เป็นหน่วยงานสนับสนุนเครื่องมือและงบประมาณตามความต้องการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ทางด้านผลประโยชน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนสิ่งที่จะมาส่งเสริมการผลิตสินค้าทางงบประมาณจากกลุ่มเครือข่ายภาครัฐ หาแหล่งเงินทุน หรือหาพันธมิตรใหม่ๆ มาปลูก ส่งเสริมให้ศึกษาดูงาน อบรมความรู้เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจ และช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อรองรับสินค้าเกษตร ผลักดันให้เกิด MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมกันทำการวิจัย ระดมความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ประชาชนร่วมมือกันโดยการที่ภาครัฐเป็นคนให้ข้อมูลสนับสนุน พัฒนาการผลิตให้ทันกับภายนอก ให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้ เกิดความรักในท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าของชุมชน

คำสำคัญ : กระบวนการสร้างเครือข่าย, วิสาหกิจชุมชน, เครือข่าย

Abstract

The objective of this research was to study the general condition of the enterprises networking process of Raikhing sub-district, the relationship between the participation of members and the community enterprises networking process of Raikhing sub-district and the problems, obstacles and suggestions for community enterprises networking process of Raikhing sub-district, Samphran district, Nakhonpathom province. The research methodology of this study was the mixed methods comprised: The quantitative research conducted by survey method, collecting data from 180 samples out of 324 personnel of community members of Raikhing sub-district with questionnaires which was reliability at 0.967, analyzed data with Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Pearson's Correlation Coefficient and; The qualitative research collected data from 12 key informants by in-depth-interview. The obtained data was analyzed by descriptive content analysis.

The findings of this research were as follows: 1) The general conditions of the enterprises networking process of Raikhing sub-district, Samphran district, Nakhonpathom province were at high level in overall. Members' participation had relationship with the community enterprises networking process of Raikhing sub-district, Samphran district, Nakhonpathom provinces at high level in overall. Considering each aspect, it found that all aspect was at a high level therefore the hypothesis was accepted. The problems and obstacles found in this

study were as follows: Lacking of driving mechanism for young generations to continue the enterprises; Members did not have knowledge and budget to support the enterprises; Locations of the enterprises belong to private parties caused many problems for operation; City planning which changed the former agricultural areas into commercial areas caused pollution; The climate change that had effects on the production of local goods to be decreased including and; The lack of local product upgrading which lowered the rate of product interesting. The suggestions were as follows : the Office of Raikhing Agriculture should support the enterprises with equipment and budget as needed, publicize the benefits of the community enterprises, promote the products, seek for the budgets from other agencies concerned, support new seeds, promote educational tour, training and seminar, persuade new industry to support the local products, negotiate with both government and private sectors to make memorandum of understanding (MOU) , initiate research and development for product extension, promote people cooperation with the government support to upgrade new products, encourage students to learn the way of life so that they will love the locality as local products distribution areas.

Keywords: Networking Process, Community Enterprises, Networking

บทนำ

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในระยะ 5 ปีข้างหน้ายังมีแนวโน้มขยายตัวช้าและมีความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในเกณฑ์สูง ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความสำคัญ รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนปี พ.ศ. 2548 เพื่อให้ชุมชนเกิดความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเกิดการพึ่งตนเอง เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดอย่างสมดุล เป็นทางเลือกที่สำคัญในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะชนบท ที่ผสมผสานการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชยกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการด้วยการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ได้หล่อหลอมให้ทุกคนซึมซับถึงการพึ่งพาตนเองและนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในการผลิตถ่ายทอดให้กับสังคม ตลอดจนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ก่อให้เกิดความสมดุลในชีวิตชุมชนสามารถจัดการความรู้ภายในชุมชนรวมไปถึงการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพราะการเรียนรู้ทำให้ชุมชนได้รู้ศักยภาพของตนเอง ได้ค้นพบทุนที่มีอยู่ในชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ และเจตคติที่ดีต่อชีวิตและสังคม (นรินทร์ สังข์รักษา, 2551)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงมีแนวทางสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านเครือข่ายวิสาหกิจ

ชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและวิสาหกิจชุมชน และความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจในระยะยาว รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนฐานราก พร้อมทั้งประสานงานกับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อขยายผลจากชุมชนต้นแบบให้มีการนำไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ อย่างกว้างขวางเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลได้ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเติบโตจากภายใน สร้างมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เป็นนวัตกรรมสังคม ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการประสานความร่วมมือที่เริ่มต้นจากการทำงานในพื้นที่เล็ก ๆ และขยายกระบวนการเป็นเครือข่ายที่กว้างออกไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีการส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอันเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนได้ปรับเปลี่ยนวิธีการพึ่งพิงปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอกชุมชนเป็นการพึ่งตนเองภายในชุมชน โดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลไร่ชิง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตำบลไร่ชิง วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวไร่ชิง วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวไร่ชิง และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส้มโอนครชัยศรี จะเห็นได้ว่าการประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมนั้นจะต้องอาศัยเครือข่ายจากส่วนงานต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ใช่มชิก อีกทั้งยังต้องมีการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการพัฒนานำไปสู่ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่เกิดจตุรร่วมของผลประโยชน์ มีการสร้างองค์ความรู้ เกิดแลกเปลี่ยนสารสนเทศและระดมทรัพยากรทำให้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เกิดความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกอันจะเป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือของสมาชิกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างได้จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวน 180 คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2557) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนของ ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการปฏิบัติการ 3) ด้านการผลประโยชน์ 4) ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่าย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการก่อรูปเครือข่าย 2) การจัดระบบบริหารเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์เครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบล ไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2.2 แบบสัมภาษณ์

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

1. การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนของตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) โดยมีแหล่งวัตถุดิบที่ได้มาจากในท้องถิ่น มีการจัดประชุมร่วมกันทุกเดือนภายในกลุ่มของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.77$) ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.73$) และ กระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ขิง พบว่าด้านการก่อรูปเครือข่าย ($\bar{X} = 3.53$) และด้านการจัดระบบบริหารเครือข่าย ($\bar{X} = 3.51$) อยู่ในระดับมาก ด้านการใช้ประโยชน์เครือข่าย ($\bar{X} = 3.38$) ด้านการธำรงรักษาเครือข่าย ($\bar{X} = 3.45$) อยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($R = .865^{**}$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการธำรงรักษาเครือข่าย ($r = .789^{**}$) ด้านการก่อรูปเครือข่าย ($r = .734^{**}$) ด้านการจัดระบบบริหารเครือข่าย ($r = .671^{**}$) และด้านการใช้ประโยชน์เครือข่าย ($r = .550^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค กระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม คือ การสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเริ่มต้นจากการอนุรักษ์พื้นที่วัฒนธรรมท้องถิ่น รักษาภูมิปัญญาให้อยู่ได้นาน แต่ในปัจจุบันถูกมองเป็นการดำเนินการแบบธุรกิจ ทำให้ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเกิดการขัดแย้งกัน อีกทั้งยังขาดการผลักดันในการสร้างคนรุ่นใหม่ สมาชิกยังขาดองค์ความรู้ในการดำเนินการ ไม่มีแหล่งเงินทุนเพื่อมาสนับสนุน สถานที่ที่การดำเนินงานเป็นพื้นที่เอกชนทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ และยังมีการเปลี่ยนผังเมืองจากที่ดินประเภทการเกษตรเป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมทำให้เกิดมลพิษ สภาพภูมิอากาศปัจจุบันแปรปรวนส่งผลให้การติดผลผลิตน้อยลง ตลอดจนขาดการยกระดับผลิตภัณฑ์เดิมของชุมชน เพื่อพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ทำให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ชุมชนลดลง

4. ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม คือ สำนักงานเกษตรอำเภอสามพรานเป็นหน่วยงานสนับสนุนเครื่องมือและงบประมาณตามความต้องการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ทางด้านผลประโยชน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนสิ่งที่จะมาส่งเสริมการผลิตสินค้า ทางงบประมาณจากกลุ่มเครือข่ายภาครัฐ หาแหล่งเงินทุน หรือหาพันธมิตรใหม่ ๆ มาปลูก ส่งเสริมให้ศึกษาดูงาน อบรมความรู้เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจ และช่วยดึงอุตสาหกรรมเข้ามาเพื่อรองรับสินค้าเกษตร ผลักดันให้เกิด MOU กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมกันทำการวิจัย ระดมความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ ประชาชนร่วมมือกันโดยการที่ภาครัฐเป็นคนให้ข้อมูลสนับสนุน พัฒนาการผลิตให้ทันกับภายนอก ให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้ เกิดความรักในท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าของชุมชน

อภิปรายผล

การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยจะเห็นได้ว่าการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิงสามารถจัดตั้งกลุ่มได้ดี อาจเนื่องมาจากวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิงมีแหล่งวัตถุดิบที่ได้มาจากในท้องถิ่น และมีการจัดประชุมร่วมกันทุกเดือนภายในกลุ่มของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับธนวุฒิ พิมพ์ และจินตนา ฤทธิ์สมบูรณ์ (2557) พบว่า ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและจำแนกตามลักษณะของกิจการอยู่ในระดับมาก ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามลักษณะกิจการ 4 ลักษณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน คือ การใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น เน้นการจ้างงาน ความประหยัด ซื่อสัตย์ และความ สามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชฎาพร ไชยศรี (2552) พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการตั้งกลุ่ม การประชุมทุกเดือนมีโครงสร้างของกลุ่มชัดเจนมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มมีกฎระเบียบที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากการสื่อสาร การเรียนรู้จากการประชุม อบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มนั้นเกิดจากความสามารถในการวางแผน การควบคุมการผลิต ความสามารถในการบริหารจัดการสมาชิก และการมีเครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างกันมีส่วนร่วมของสมาชิกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุรธาธิร์ รักชาติเจริญ (2558) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำกับความยั่งยืนของชุมชนในลุ่มน้ำเชียงไกรนั้น มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = 0.832$) ผลการวิเคราะห์เส้นทางโดยใช้ Path Analysis พบว่า ตัวแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำที่ สัมพันธ์กับความยั่งยืนของชุมชนในลุ่มน้ำลำเชียงไกร หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการ

ประสานงานและในการส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเข้าร่วมในการทำประชาพิจารณ์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลในด้านการรายงานผลการดำเนินงานนั้น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความยั่งยืนของชุมชนในลุ่มน้ำลำเชียงไกร

สรุป

“กระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนร่วมกันนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการแก้ไขและการพัฒนาที่ตรงประเด็นโดยมีการประชุมร่วมกันและเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม มีทั้งประชาชนในชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งวัดเองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายก็เพราะว่าตำบลไร่ซิงมีวัดเป็นศูนย์กลางส่วนใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมภายในวัด และหน่วยงานภาครัฐ ที่ให้การสนับสนุนในการสรรหางบประมาณ องค์ความรู้ วัสดุสิ่งของ หรือแม้แต่บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ รวมถึงการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการดังนี้

การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1) การตัดสินใจ สมาชิกมีการนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการแก้ไขและการพัฒนาที่ตรงประเด็น โดยการประชุมวางแผน หรือคัดเลือกกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประกอบการตัดสินใจ อีกทั้งยังมีการปรึกษาหารือ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่ส่งผลต่อวิสาหกิจชุมชน

2) การปฏิบัติการ สมาชิกมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้กำหนดร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรต่าง ๆ

3) การรับผลประโยชน์ สมาชิกได้รับประโยชน์จากการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน และเกิดความสามัคคีกันมากขึ้น

4) การประเมินผล สมาชิกมีการติดตามการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีการขอความร่วมมือให้องค์กรอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน จากข้อมูลการเสวนาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

กระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ซิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1) การก่อรูปเครือข่าย มีการสร้างแนวร่วมสมาชิกเครือข่าย เช่น การเปิดเวทีระดมความคิดเห็น และร่วมกันแก้ไขปัญหา สร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยเริ่มจากผู้ประกอบการเหมือนกันมารวมกลุ่มกันจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีวัดเป็นผู้สนับสนุนด้านสถานที่ และภาครัฐสนับสนุนวัสดุและสร้างองค์ความรู้

2) การจัดระบบบริหารเครือข่าย จัดระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อปฏิสัมพันธ์ซึ่งเป็นกลไกที่เชื่อมสมาชิกของเครือข่ายเข้าหากัน เรียนรู้ร่วมกัน จัดระบบสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงเครือข่ายในการผลิตและจำหน่ายสินค้าให้สินค้าติดตลาด

3) การใช้ประโยชน์เครือข่าย เป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นความคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีการประสานงานร่วมกันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ระดมทรัพยากรหรือจัดตั้งกองทุน ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวบ้านและจัดหาแหล่งวัตถุดิบซึ่งเป็นต้นทุนอันมีคุณค่าจากท้องถิ่น

4) การดำรงรักษาเครือข่าย ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สร้างระบบจูงใจและจัดหาทรัพยากรมาสนับสนุนอย่างพอเพียง จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมให้การฝึกอบรม ร่วมแก้ไขปัญหา สร้างคนรุ่นใหม่และจัดทำงบประมาณมาสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

1.2 ภาครัฐควรมีการสร้าง ความสนใจเรื่องผลประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนชุมชนอย่างโปร่งใส

1.3 ภาครัฐควรสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง และจัดหาตลาดหรืออุตสาหกรรมในการรองรับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการผลิตและรายได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกิดความสามัคคี ประองดองกัน มีความห่วงใย มีจิตใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน ปลุกฝังจิตสำนึกให้รักในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สมาชิกควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสรุปผลการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยประเมินทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อจะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

2.2 สมาชิกควรสนใจเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และให้ความร่วมมือในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้นกว่าเดิม

2.3 สมาชิกควรร่วมกันสร้างตลาดภายในท้องถิ่นและผลิตสินค้าในลักษณะชุมชนควบคู่กับการสร้างเครือข่าย

2.4 สมาชิกควรสร้างความรับผิดชอบให้กับตนเอง และสร้างความไว้วางใจกันในกลุ่ม เพื่อสร้างผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เสียสละ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

3.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบพุทธบูรณาการเครือข่ายพหุภาคีในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานพลังท้องถิ่น

3.3 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชน

3.4 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ชญาพร ไชยศรี. (2552). กลยุทธ์การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านผาฮ้อง ตำบลห้วยส้ม อำเภอกู่กระดิง จังหวัดเลย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ธนวุฒิ พิมพ์ และจันทนา ฤทธิสมบูรณ์. (2557). การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี. วารสารวิจัย มสค สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 10(2): 1-21.

นรินทร์ สังข์รักษา. (2551). ผลดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

มูธาอีร์ รักชาติเจริญ. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำทางการเกษตรอย่างยั่งยืนของชุมชนในกลุ่มน้ำลำเชียงไกร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2557). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.